

Obsah

Předmluva	9
Úvod	10
1 Definice a epidemiologie celiakie	12
1.1 Epidemiologie celiakie	12
2 Celiakie v historickém kontextu	17
3 Obiloviny obsahující gluten a jejich vztah k imunitně mediovaným chorobám	33
4 Gluten a neglutenové proteiny obilného zrna	41
4.1 Gluten	41
4.2 Neglutenové proteiny	47
5 Genetika a vlivy zevního prostředí v patogenezi celiakie	51
5.1 HLA geny	51
5.2 Non-HLA geny	55
5.3 Environmentální faktory zúčastněné na vzniku celiakie	56
6 Patogeneze celiakie	66
6.1 Prolomení orální tolerance glutenu	67
6.2 Přehled patogeneze	68
6.3 Animální modely celiakie	78
7 Symptomatologie a klinické formy celiakie	84
7.1 Klinické formy celiakie	86
7.2 Asociované autoimunitní choroby	88
7.3 Asociované genetické choroby	89
8 Extraintestinální projevy celiakie a s celiakií asociované choroby	93
8.1 Patogeneze extraintestinálních projevů celiakie	93
8.2 Extraintestinální projevy celiakie podle orgánových systémů	95
8.3 Extraintestinální projevy celiakie diagnostikovatelné v dětském věku	117

9	Diagnostika celiakie	131
	9.1 Sérologický průkaz specifických celiakálních autoprotilátek	131
	9.2 Histologická diagnostika	138
	9.3 Genetické vyšetření	143
	9.4 Rozporné diagnostické nálezy	144
	9.5 Glutenový expoziční test	146
	9.6 Diferenciální diagnóza celiakie	148
10	Cílený screening celiakie	156
	10.1 Cílený screening celiakie v České republice	157
11	Bezlepková dieta a bezlepkový režim	161
	11.1 Principy bezlepkové diety	162
	11.2 Lepek a složky z lepkových obilovin používané v potravinářských výrobcích	162
	11.3 Kontaminace bezlepkové stravy při přípravě pokrmů	164
	11.4 Značení bezlepkových potravin – legislativa	165
	11.5 Pestrý výběr potravin v rámci bezlepkové diety	168
	11.6 Eliminace nutričních dysbalancí při bezlepkové dietě	170
	11.7 Nutriční kvalita bezlepkových potravinářských výrobků	171
	11.8 Obsah těžkých kovů v bezlepkové dietě	172
	11.9 Zdroje spolehlivých informací pro celiaka	173
12	Oves v bezlepkové dietě	178
13	Výzkum zaměřený na možnost využití pšenice v bezlepkové dietě. Problematika enzymů	183
	13.1 Šlechtění neimunogenních odrůd pšenice a modifikace (editace) genů pšenice	183
	13.2 Modifikace obilné (pšeničné) mouky a těsta	185
14	Experimentální terapeutické přístupy	193
	14.1 Intraluminální terapie	195
	14.2 Imunoterapie	198
	14.3 Inaktivace imunitních procesů v lamina propria mucosae tenkého střeva	202
	14.4 Imunosuprese	204

15	Klinické sledování pacientů s celiakií	209
	15.1 Kontrolní klinické vyšetření	209
	15.2 Sérologické vyšetření	210
	15.3 Kontrolní histologické vyšetření	211
	15.4 Neinvazivní markery stavu střevní sliznice a adherence k bezlepkové dietě	212
	15.5 Dotazník dietní adherence	215
	15.6 Dietní rozbor provedený nutričním terapeutem	217
16	Komplikace celiakie	224
	16.1 Non-responzivní celiakie	224
	16.2 Refrakterní celiakie, T-lymfom tenkého střeva a ulcerativní jejunoleitida	226
	16.3 Maligní komplikace celiakie	230
	16.4 Celiakální krize	230
17	Syndrom neceliakální glutenové/pšeničné senzitivity	235
	17.1 Epidemiologie	236
	17.2 Patogeneze	237
	17.3 Klinické charakteristiky	238
	17.4 Diagnóza	240
	17.5 Diferenciální diagnostika	244
	17.6 Léčba	244
	Souhrn	251
	Summary	254
	Seznam zkratk	257
	Rejstřík	260